

Název školy:	Základní škola, Hradec Králové, M. Horákové 258
Autor: (nepovinné)	Mgr. Ivana Kušnírová
Název:	VY_32_INOVACE_08_7A_Předpony s-, z-, vz- a předložky s, z
Téma:	ČJ – pracovní listy a pravopisná cvičení
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.4 .00/21.2575

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Předpony s-, z-, vz- a předložky s, z

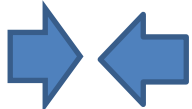

Předpona VZ-, VZE- se píše tehdy, když jde:

- a) o směřování vzhůru - **vzlétnout, vztyčit, vzepjat se**
- b) o vymanění se z nějakého stavu – **vzpamatovat se, vzkřísit**

sloveso **VSTÁT** a slova s ním příbuzná mají jen předponu v-

Předpona S-, SE- se píše tehdy, když jde:

- a) o směřování dohromady - **sešít, sebrat, sbalit**
- b) o směřování shora dolů - **shodit, sestoupit, slézt**
- c) o směřování z povrchu pryč - **sloupnout, smazat, seškrabat**
- d) v ustálených případech – **strava, směnit peníze, sdělit, stěžovat si**

Předpona Z-, ZE- se píše tehdy, když jde:

- a) dokončení děje – **zčervenat, zlomit, zpozorovat, ztratit**
- b) stát se nějakým, změna stavu – **zmoudřet, zhubnout, změkknout**
- c) v ustálených a ostatních případech – **zpívat, zkoušet, způsob**

Předložka S-, SE- se píše tehdy, když jde o spojení se **7.pádem** :

s míčem, se psem, s lidmi, se švihadly

Předložka Z-, ZE- se píše tehdy, když jde o spojení s **2.pádem** :

z půdy, ze školy, z mostu, ze žuly

Pozor na psaní příslovcí

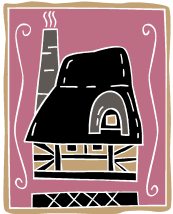
zleva, zprava, zlehka, ztěžka, zticha, zcela, zblízka,
stěží, sbohem, shora

ZVLÁŠTNÍ PŘÍPADY

ZPRÁVA V NOVINÁCH	X	SPRÁVA SILNIC A ŽELEZNIC
STĚŽOVAT SI NA NĚCO	X	ZTĚŽOVAT SI PRÁCI
KOMÁŘI NÁS SUŽUJÍ (TRÁPÍ)	X	ZUŽOVAT SUKNI (JE ÚZKÁ)
SBĚH LIDÍ	X	VOJENSKÝ ZBĚH
SMAZAT TABULI	X	ZMAZAT SE BLÁTEM
SVOLAT SCHŮZI	X	ZVOLAT NĚČÍ JMÉNO
SMĚNIT PENÍZE	X	ZMĚNIT MÍSTO
SHLÉDNOUT DOLŮ	X	ZHLÉDNOUT FILM

1. Doplň předponu s-/z-

_družení lidí, _modrat, _vázat provazem, chata _chátrala, _hýbnout se pro smetí, _hodit vázu, školní _borovna, _tracené oblečení, chutná _trava, nádherný _pěv, večer se _tmívá, udělej _koušku, _kreslené představy, pravidelně se _cházet, _pětná vazba, _hrabat listí, _jíždět po _kluzavce, _míchat barvy, _výšit plat, _rážka vlaků, dát přednost _prava, _volat _chůzi, _páteční jízdenka

2. Doplň předponu se-/ze

_škrabat špínu, _mřel náhle, _jít se s kamarádem, _hnout se pro míč, nový _střih vlasů, společně _stárnout, _vřít v ruce, _psat smlouvu, _ptat se kamaráda, _sílit vítr, _jdeme se u nás, listí _žloutlo, _bral všechno, šel _široka, _stoupit do podzemí, _tři si slzy, král byl _sazen z trůnu

3. Doplň předponu vz-/vze- nebo skupinu vs-

letadlo _létlo, koně se _pjali, _tupte do dveří, hladina _rostla, nemohl _tát z postele, klíč se _přičil, ohně _planuly, drahá _tupenka, smutná _pomínka, zůstal dlouho _hůru, zakázaný _tup, rychle se _chopil

4. Doplň předložku s/se nebo z/ze

šaty _ hedvábí, hrát si _ panenkou, mluvil _ záznamníku, _ hor se
vrátil brzo, hrnčíř pracoval _ hlinou, učil se _ nedostatečnou pílí,
vyndat _ trouby, milovat _ celého srdce, vítat se _ babičkou, přinesl
láhev _ šťávou, vrátila se _ třídní schůzky, pil čaj _ mlékem

5. Doplň do vět vhodná slova z nápovědy

Nápověda: zhlédli, shlédli, zpráva, správa, ztěžovat, stěžovat,
zůžovaly, sužovaly, zběhl, sběhl, zval, svál

_____ jsme ze skály dolů.

_____ jsme zajímavou výstavu obrazů a soch.

_____ o povodních nás velmi zasáhla.

Rozhodla o tom _____ silnic.

Nechceme _____ vaši práci.

Chci si _____ na sousedova psa.

Dobytek na pastvě _____ mouchy.

Na náměstí se _____ dav rozzlobených lidí.

Dezertér _____ od svého vojenského pluku.

Vítr _____ listí ze stromů na mokrou zem.

Už několikrát nás _____ k sobě na návštěvu.

Anotace:

Tento pracovní list není výkladový, ale slouží k opakování a procvičování v oblasti učiva o psaní předpon s-, z-, vz- a předložek s, z, k upevňování znalostí a prověřování získaných dovedností. Úvodní část je souhrnný přehled, pomůcka pro vyplňování pracovního listu. Může posloužit i k rozšiřování slovní zásoby, k orientaci v textu a k vyhledávání slov podle zadání.

Pracovní list je možné použít pro společnou práci na tabuli nebo přímo do vytištěných pracovních listů, dále je možné list rozdělit na jednotlivé úkoly a využít pro práci skupin, kdy si jednotlivé skupiny úkoly vyměňují, až splní vše a potom je možná společná kontrola a porovnání.

Dále je možné tvořit věty a souvětí s danými slovními spojeními, určovat slovní druhy nebo mluvnické kategorie podstatných jmen a sloves.

Pro některé části je dobré využít k práci Pravidla českého pravopisu.

Použité ilustrace: www.office.microsoft.com

Autor: Mgr. Ivana Kušnírová

Určeno pro: 5. ročník

Český jazyk: Předpony s-, z-, vz- a předložky s, z